

ВАТ «Донецькоблгаз»;

Сучасний стан інноваційної діяльності в Україні є несприятливим для подальшого стабільного зростання економіки України.

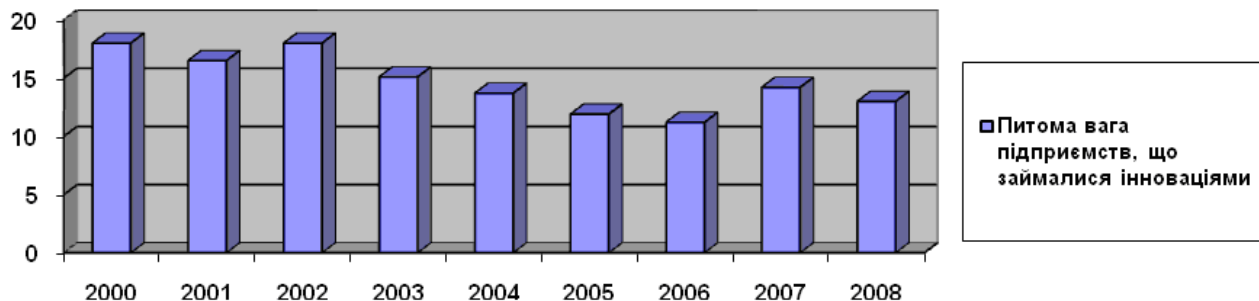

Рис. 1. Питома вага підприємств, що займалися інноваціями

Незважаючи на те, що 90% підприємств які впроваджували інновації отримали додатковий економічний прибуток, кількість підприємств, що займаються інноваціями за останні 8 років тільки зменшується (рис. 1).

Загальна ж доля витрат на інновації постійно зростає, але це обумовлено високою інфляцією та стрімким зростанням цін.

Інноваційна діяльність промислових підприємств має велике значення в сучасній промисловості, а тому є об'єктом для подальшого дослідження.

Література

1. Василенко О. В., Шматько В. Г. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник – Київ: ЦУЛ, 2003. – 440 с;
2. Реалии украинских инноваций // Бизнес. – 2004. – № 17 (588). – С. 20–26.

Журко Г.В., Школяренко О.О.

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КЛАСТЕРІВ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В АГРОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ

Глобалізація світової економіки, збільшення міжнародної конкуренції призвели до зростання популярності нової виробничої інноваційної моделі, в рамках якої всі учасники виробництва прагнуть об'єднатися в кластери, щоб успішно конкурувати на світовому ринку. Глобальні зміни, які відбуваються в результаті стрімких темпів науково-технічного прогресу, активізації інноваційних процесів, вимагають нових підходів до соціально-економічного розвитку регіонів України. Особливо це актуально зараз, коли Україна і світ переживає світову фінансову та економічну кризу. Кластерний розвиток як фактор збільшення національної і регіональної конкурентоспроможності є характерною ознакою сучасної економіки, бо у важкі часи кризи формування кластерів зможе допомогти українському суспільству в значному ступені подолати труднощі, що виникають.

Зазначені питання не лишилися поза увагою вітчизняних учених. Так у роботі А. М. Бричко, Г.К. Броншпака, А.В. Іванько та ряду інших авторів акцентується увага на тому, що необхідно створювати кластери для розвитку аграрного сектора.

Основна мета статті полягає в поглибленні теоретичного трактування сутності кластерів, уточнення їх функцій та визначення можливостей їх застосування в агропромисловій сфері.

Значний вклад в теорію кластерів здійснив Майкл Портер. Він зазначав, що «чим більше розвиненні кластери в окремій країні, тим вище в цій країні рівень життя населення і конкурентоспроможність компаній». Під «кластером» він розумів об'єднання взаємопов'язаних підприємств, організацій, установ і зв'язаних з ними за географічною й функціональною ознаками органів державного управління, наукових закладів, різних інфраструктурних складових, працюючих на певній території, з певною метою. [4, с.32-37]

В загальнотеоретичному визначенні встановлено, що кластер – це об'єднання однорідних елементів, що може розглядатись як самостійна одиниця, має певні властивості, виконує суспільні функції з ефективністю більшою, ніж одиничний елемент, та який управляється як єдине ціле. Також кластер розглядають як конкурентоспроможну організаційну форму територіально-ієрархічної моделі виробництва з різними рівнями локалізації, що дає максимальний господарсько-соціальний ефект за рахунок мінімізації витрат в порівнянні схожих галузях.

Кластерний підхід – це реалізація інтеграційних процесів у сфері виробництва, започаткування нових форм економічної активності, які функціонують на високому рівні агрегації, що забезпечує високу ефективність управління, цілеспрямоване використання сукупного виробничого потенціалу та організаційно-економічного ресурсу всіх учасників кластерного утворення. [2,с.4-8] Кластерний розвиток як фактор збільшення національної і регіональної конкурентоспроможності є характерною ознакою сучасної інноваційної економіки. Світова практика показала, що кластеризація економіки вирішує і робить вирішальний вплив на процеси посилення конкурентоспроможності та прискорення інноваційної діяльності. В цьому полягає новий економічний феномен, який дозволяє протистояти натиску глобальної конкуренції й належним чином відповідати вимогам національного і регіонального розвитку.

Будь-який кластер, у тому числі і в АПК, є інноваційно орієнтованою, розташованою в окремому регіоні інтегрованою структурою, якій властиві елементи мережевої організації. [3,с.45-50]

Агропромисловий кластер має в своїй основі комплекс сільськогосподарських виробництв, а також сукупність різних виробництв сфери АПК, які об'єднуються в технологічний ланцюжок створення доданої вартості. Також в умовах кластеру може діяти єдина система управлінського обліку. [1,с.38-44]

На можливість і ефективність утворення кластерів в АПК впливають наступні чинники: специфіка основного виробництва; інноваційність вироб-

ництва; структура виробництва; територіальне розміщення і кліматичні умови території; конкуренція і рівень її розвитку; мобільність робочої сили в регіоні; система менеджменту; єдина система управлінського обліку; рівень обміну інформацією і технологією; вплив державного управління.

В агропромисловому секторі економіки на сьогодні не існує програм підтримання сільського господарства. Підприємці скуповують агропромислові господарства та самостійно проводять ланцюги «постачання-виробництво-збут», що дуже схожі на сітєвий маркетинг та отримали назву інтуїтивної неформальної кластеризації. Кластеризація АПК – концентрація та спеціалізація агропромислового виробництва на певній території з виконанням послідовності дій: виробництво – зберігання – переробка – реалізація продукції сільського господарства, інтеграція у світовий простір, підвищення конкурентоспроможності та збільшення прибутків учасників кластерів. [5,с.3-12]

Таким чином, формування кластерів в АПК передбачає: поліпшення інвестиційного клімату для галузей, що входять в кластер; підвищення інноваційного рівня діяльності; зростання рівня конкурентоспроможності агропромислового кластера і галузей, що входять в нього; розробку механізму підтримки інноваційної діяльності підприємств центральними органами влади і органами місцевого самоврядування; забезпечення ефективного інформаційного обміну учасників кластера на підставі впровадження інформаційних систем як складових єдиної інтегрованої системи управлінського обліку; створення системи підготовки спеціалізованих кадрів для забезпечення потреб агропромислового кластера.

Література

1. Бакум В.В. Методологія розробки агропромислових кластерних утворень регіону// Економіка АПК. – 2009. - №4. – с.38-44.
2. Бричко А.М. Розвиток механізму активації кластерів в підприємствах АПК // Економіка АПК. – 2009. - №6. – с.4-8.
3. Броншпак Г.К. Государственная поддержка кластерных инициатив: вертикально интегрированные структуры в АПК// Економіка АПК. – 2007. - №4. – с.45-50.
4. Іванько А.В. Розвиток аграрного сектору регіону на основі кластерного підходу// Економіка АПК. – 2009. - №4. – с.32-37.
5. Саблук П.Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П.Т. Саблук, М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. № 1. – С. 3-12.